

**ҚАЗАҚ
ХАНДЫҒЫНЫҢ
БАСҚАРУ
ИНСТИТУТТАРЫ**

ӘОЖ 94(574)(063)

КБЖ 63.3(5Қаз)

Қ 25

*Баспаға әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті
тарих, археология және этнология факультетінің
Ғылыми кеңесі шешімімен ұсынылған
(№1 хаттама 26 тамыз 2020 жыл)*

*«Қазақ хандығының мемлекеттік басқару институттары»
ғылыми жобасының қаражаты есебінен шығарылды*

Пікір жазғандар:

тарих ғылымдарының докторы, профессор **Омарбеков Талас**
тарих ғылымдарының докторы, профессор,
ҰҒА корр. мүшесі **Кенжебаев Ғабит Қапезұлы**

Редакциялық алқа:

Б.Б. Кәрібаев, З. Майданали, М.Қ. Дауытбекова,
Н.А. Тасилова, М.Т. Бижанова

Қ 25 **Қазақ хандығының басқару институттары: монография / жауапты**
ред., Б.Б. Кәрібаев. – Алматы: Қазақ университеті, 2020. – 242 б.

ISBN 978-601-04-4832-2

«Қазақ хандығының мемлекеттік басқару институттары» ғылыми жобасы негізінде жарық көріп отырған «Қазақ хандығының басқару институттары» атты ұжымдық монография Қазақ хандығының мемлекеттік басқару институттарының ерте ортағасырлардан ХІХ ғасырға дейінгі кезеңдегі хандық билік, батырлар институты және дипломатиялық қатынастар, мемлекеттілік эволюциясын, әскери өнердің тарихи мәселелерін қамтыған.

Ұжымдық монография ЖОО студенттеріне қазақ қоғамындағы саяси-потестарлық институттар атты элективті курсты оқытуда, жана замандағы Қазақстан тарихынан жалпы және арнаулы курстар оқығанда, қазақ халқының саяси-әлеуметтік құрылымы жайлы зерттеулер жүргізгенде, жалпы қазақ халқының тарихына қызығатын оқырмандарға арналған.

ӘОЖ 94(574)(063)
КБЖ 63.3(5Қаз)

ISBN 978-601-04-4832-2

© Жауапты ред. Кәрібаев Б.Б., 2020
© Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, 2020

МАЗМҰНЫ

КІРІСПЕ.....	3
1 ҚАЗАҚ ХАНДЫғыНДАғы ХАНДЫҚ БИЛІК МӘСЕЛЕСІ.....	
1.1 Қазақ көшпелі мемлекеттілік бастаулары: теориялық-методологиялық көзқарастар мен тұжырымдар (Майданали З.).....	10
1.2 Қазақ хандығындағы хандық билік мәселесі. Биліктің идеологиялық негізінің мәселелері. (Қарибаев Б.Б.).....	63
1.3 Алтын Ордадағы шыңғыстық идеологияның өзгеріске ұшырауы (Қарибаев Б.Б.).....	70
1.4 Алтын Орда мен Қазақ хандығының мемлекеттік құрылымының тарихи сабақтастық мәселелері жөнінде (Бижанова М.Т.).....	76
1.5 Темірлік және едігелік мемлекеттілікке сипаттама (Қарибаев Б.Б.).....	85
1.6 XIII ғасырдың ортасы мен XIV ғасырдың ортасындағы Шығыс Дешті Қыпшақтағы этноүдерістер барысы.....	102
1.7 Қыпшақтану үдерісі және ислам (Қарибаев Б.Б.).....	102
1.8 XIII-XV ғғ. хандық билікті иелену мен мұраланудағы өзгерістер (Қарибаев Б.Б.).....	117
1.9 Қазақ хандығы дәуіріндегі хандық билік (Қарибаев Б.Б.).....	125
1.10 Қазақ хандығындағы хандардың құқықтары мен міндеттері (Қарибаев Б.Б.).....	133
2 ҚАЗАҚ ҚОҒАМЫНДАғы БАТЫРЛАР ИНСТИТУТЫ.....	
2.1 Батырлар институтының пайда болуы, тарихи алғышарттары, калыптасуы (Дауытбекова М.Қ.).....	140
2.2 Батырлар институтының ішкі саяси-әлеуметтік қызметі (Дауытбекова М.Қ.).....	157
2.3 Батырлар институтының сыртқы саяси қызметі (Дауытбекова М.Қ.).....	182